

Mads Brinkmann Pedersens translokationstale

Taler

Mads Brinkmann Pedersen
Rektor på Struer
Statsgymnasium

Dato

29. juni 2018

Sted

Struer Statsgymnasium

Kære dimittender, kære forældre, kære familier og kære ansatte på Struer
Statsgymnasium!

Jeg lægger brevet på kassen

Sidder i bilen en stund

Bakker den ud af garagen

Lige inden natten bliver dag

Kører nogle omgange i rundkørslen

Og derefter sydover

Passerer grænsen som gør det

Umuligt at vende tilbage

Amerika

Stiller min bil som aftalt

Tager de penge som jeg har med

Når jeg har betalt billetten

Er der ingenting tilbage

Amerika

Stiger sent ombord på flyet

Bestiller alt man kan få

Her ovenfor alle skyerne

Er himlen så forunderlig blå

Sangen, som jeg citerer her, stammer fra et album med titlen Amerika fra 1998 udgivet af Bo Kaspers Orkester. Genremæssigt er vi ovre i musikkens svar på candy floss – easy listening. Sødt og uden egentlig substans, men som altid med Bo Kaspers Orkester, så har sangen også noget på hjerte. Den indfanger nemlig den helt særlige følelsesmæssige stemning, der er ved at forlade noget, når afrejsen ikke kan klares med et fingerknips og et hurtigt farvel. Det lyriske jeg i sangen lægger et afskedsbrev, tager afsted tidlig morgen, passerer en grænse hvor tilbagevenden er umulig, og bestiller alt man kan få på flyet for måske at styrke sig. Afrejse betyder også afsked, og i sangen kører jeget et par ekstra omgange i rundkørslen på vej mod lufthavnen. Der er brug for et ophold i rejsens momentum, en pause til eftertænksomhed, en pause til at kigge tilbage en sidste gang.

Den pause findes også ved en dimissionsfest, for selvom vi er forsamlet her for at fejre at eleverne er blevet studenter, indebærer festen også en afsked med skolen og dens ansigter og med kammerater. Og pausen finder vi i programmet i form af de to taler, først rektors og om lidt dimittendens.

De seneste dage har skolen summet af dimissionsforberedelse. Pedeller og musiklærere har omdannet idrætshal til festlig ramme, lærerne har eksamineret de eksamensslidte og eksamensspændte kommende elever igennem den allersidste prøve, kontoret har printet og rektor har underskrevet beviser, og studenterne har prydet gangene på gymnasiet, festklædte og lettede med deres flotte huer. For festligt er det, når vi på Struer Statsgymnasium markerer afslutningen på endnu en generations uddannelsesforløb på 1, 2 eller 3 år. Det er vigtigt, for det er jo når alt kommer til alt, det vi er her for – nemlig at give

unge mennesker den bedst mulige ungdomsuddannelse.

Kære forældre – på jeres børns vegne – tak fordi I var der. Med anerkendelse og jubel, når ting lykkes, og støtte og trøst, når tingene var svære. Nu er målet nået, spændingen er endelig udløst, og den intense eksamensstemning er en af de seneste dage blive afløst af festivitas.

De ansatte på Struer Statsgymnasium udgør et samlet hold, hvor ingen kan undværes men ikke alle er lige synlige. Lærerne er spillerne på banen. I front prøver de at omsætte strategi og læringstilgange i praksis med alle de udfordringer, som den vigtige opgave indebærer. Forsvaret udgør ledelsen som den sidste bastion og udgangspunktet for den gode spilopbygning. Målmandsposten indtager vicerektor som den sikre sidste redningsplanke. Han holder sig som regel tilbage og er kun med helt oppe foran når det for alvor brænder på. På sidelinjen og i kulissen regerer det tekniskadministrative personale for at sikre de gode rammer om spillernes udfoldelser.

Rektor er træneren, der tager livtag med den bedrevidende men lidet kyndige presse, holder ro på bestyrelsen og som tager æren når alt lykkes, men også signalerer med vilde fagter på bedste sydlandsk maner, at alt går galt, fordi spillerne ikke har forstået det senest udtænkte spilkoncept, som han har tilegnet sig på et udvidet trænerkursus.

Æren er ikke min. Det er hele holdets fortjeneste, at vi endnu engang er lykkedes med at udklække en flot årgang studenter med huer i snart alle regnbuens farver. Det kræver en holdindsats, og den har de ansatte igen leveret med engagement og med ydmyghed for den privilegerede opgave, som det er at uddanne og danne unge mennesker til studium og til livet.

Og nu til jer elever: For 1, 2 eller 3 år siden kom I en augustdag som små forpjuskede, forsigtige og måske også lidt forskræmte piger og drenge. I dag, en solbeskinnet junidag med blå himmel og mågeskrig over Struers røde tage, sidder I nu her som nyudklækkede, flyvefærdige om end lidt vingskudte studenter, brave svende og stolte kvinder, klar til at indtage verden. Det er en ren transformation, personlig dannelse og faglig uddannelse, hver især og mindst ligeså vigtigt i fællesskab.

Vi begynder med et par omgange i rundkørslen som jeget i sangen, og jeg vil nu

remse en stribe små glimt fra jeres tid her på SSG op for jer. Mange kan I sikkert huske, nogle har I lykkelig glemt:

Aftener med afleveringer, alkaner, alkener, alkyner, AT, bøger, Beachvolley, Cafébesøg på studieture, Caminando og Cuba i spansk, DIO, Designteori, EU-dag på hhx om økonomi, flygtningesituation og EUs fremtid, Elevrådsarbejde, Forårsfestival, Fitnessbølge og sundhedskultur, Galla med højt hår og laks og forældreindsmuglede og konfiskerede sprutflasker i containervis, Guitar doneret til glad dame ved indtjekningsranken i lufthavn i Paris, Globalisering, Historien om Danmark, International økonomi, Jane Austen, Journalistisk formidling, Kinaudveksling, Køn og ligestilling, Limfjordstema i økologi, Modeshow med tøj og accessories fra byens butikker og modeller fra andre klasser, Magtanalyse, Model United Nations, Musical, Master Class, Nervesystemet, Næringsstoffer og Neuroner, Ontologi i filosofi, Pnyx uden shots, men med gratis vand, Postmodern London, Polynomier, Quatre Amis' på gaden i Paris, Reaktionskinetik i kemi, Skrivefængsel, SRP og SSO, Skriveværksted, Sociologi, Særligt individuelt tilrettelagt skriveværksted Teaterbesøg for at se "Revisoren, Ungdomsoprøret i historie, Vergil, Virksomhedsbesøg hos Egmont, Volleyballturnering, Wienerklassik i musik, X-kromosomer, Yahya Hassans "Barndom, Zenbuddhisme, Ziehes identitetsbegreber, Ækvivalensprincip, Oehlenschläger og Aarestrup.

Rækken fra a til å dækker de mange forskellige sider af jeres tid på SSG. Timer med faglig fordybelse, hjemmearbejde med forberedelse og finpudsning af afleveringer, studieture og ekskursioner til nær og fjern, fællesaktiviteter, fester, fredagscaféer. Faglig forbløffelse, forundring og frustration, forelskelse, fortvivlelse. Uddannelse og dannelse, faglighed og fællesskab, studieforberedelse og forberedelse til livet. Vi har lært jer noget, men lige så vigtigt, har I lært noget om jer selv. I er med andre ord godt på vej til at blive til nogen. Det er jeg sikker på, at I selv og jeres forældre har bemærket. Og jeg er ligeså sikker på, at I har mærket at vi har villet noget med jer. At vi har villet lære jer mere, end I selv tror I nogensinde får brug for.

I sangen af Bo Kaspers orkester rejser det lyriske jeg mod sit Amerika. Det er selvfølgelig en destination og et stykke land, som flyet vil sætte sine hjul på efter at have krydset Atlanten fra Sverige. Men Amerika har de sidste små 200 år også været et symbol på muligheder, nye horisonter, eventyr. Nu gælder det for jer om at finde jeres Amerika. I forlader den trygge ramme inden for SSGs røde

mure, hvor vi har lagt et spor ud for jer med forskellige stop undervejs i form af semestre, skoleår, prøver og eksaminer. Om lidt udstikker vi og Lectio ikke længere retningen med dagsprogrammer og semesterplaner, nu skal I selv sætte kursen for jeres liv. Det kan I, for det får I om lidt bevis på, men det er ikke en let opgave, og I skal ikke tage for let på den.

Det siges om Gotthold Ephraim Lessing – født 22.1.1729 i Sachsen og død 15.2. 1781 og stor tysk dramatiker i oplysningstiden – at han blev vækket af Vorherre en sen natte time med følgende spørgsmål: Hvad vil du helst have – sandheden eller den evige stræben? Vil du have indsigten i altings sammenhæng og selve meningen eller vil du have den evige stræben efter sandheden og meningen med bevidstheden om, at du altså aldrig finder den? Lessing valgte den evige stræben. Han valgte som digter forsøget på med kunsten og refleksionen at sætte ord på meningen, men også den evige øven sig, forbedring, perfektionering. Han valgte processen frem for målet.

Og siden hen har filosoffer forsøgt at sætte de mest præcise ord på sandheden, musikere de smukkeste ord og toner på kærligheden, kunstnere det skønneste udtryk på virkeligheden, og politikere at finde den bedste samfundsindretning med love og regler, reformer og omstruktureringer osv. Vi kalder det fremskridt, udvikling, innovation.

I vores kultur har det perfekte fået en anden funktion. Det udgør ikke længere kun et ideelt mål for en frugtbar stræben, et mål vi ser op til og strækker os efter i vores udvikling. For mange repræsenterer det perfekte, det man ikke er, men burde være. En uopnåelig målestok og en påmindelse om, at man selv ikke er god nok, men behæftet med fejl, der bør rettes. En af årsagerne er den moderne teknologi. Med kirurgens hjælp kan vi operere naturens konstruktionsfejl væk, løfte hist og her, fjerne en overflødig delle eller lægge lidt fyld ind. Barbie eller Ken kan enhver uanset eget køn komme til at ligne. På de sociale medier kan vi skabe repræsentationer af os selv og vores liv, således at vi altid er glade og lykkelige omgivet af de rigtige ressourcestærke mennesker der smiler badet i solskin. Og sidder den der ikke i første knips, tager vi blot en ny selfie. Vi har fuld redigeringsret og –mulighed i den digitale fortælling om hvem vi er. En tredje årsag til denne perfektionskultur er at vi konstant bliver bombarderet med bud på, hvordan det perfekte hus ser ud, hvordan den perfekte krop ser ud, hvordan det perfekte partnermatch ser ud, hvordan den perfekte kost skal sammensættes, hvordan man får den perfekte balance mellem arbejde og fritid

osv. Vi er midt i en meget stærk dyrkelse af det perfekte, det perfekte liv har en enorm tiltrækningskraft, for hvem vil ikke gerne have talegaver som Obama, en hjerne som Einstein, en pengetank som Bill Gates, et menneskeligt overskud som Dalai Lama og en six pack som Ronaldo. Fortsæt selv rækken.

Det er sundt at have mål og at stræbe efter noget. Men i det øjeblik, man stiller sig selv den fordring at skulle være perfekt til alt og derfor hele tiden kan høre ”et burde” i baghovedet, så tipper det, og fokus og målrettethed risikerer at udvikle sig til stress og mindreværd.

Og lad mig afsløre for jer: I får aldrig et perfekt liv. Der vil altid være et eller andet, som I kunne have gjort bedre, en skjorte med en fold, en T-shirt med en plet, en hårlok, der stritter, en opgave, som I kunne have løst bedre eller et uheldigt ord som sårer en ven. Livet er uperfekt. I opnår aldrig en tilstand, hvor alt er perfekt, så det projekt kan I godt opgive. Det gælder i stedet om at komme overens med de små konstruktionsfejl fra naturens hånd og skæverter i dagligdagen. Det gælder om at opnå en tilfredshed i det store hele, og her har jeg tro det eller ej et par gode råd.

Og det første kommer her: I skal finde jer en kantskærer. Den her er erhvervet i Resen Landhandel for 240 kr. og den kan virkelig noget. Man bruger den til at rette kanterne i græsplænen til således at den ikke breder sig vildt ud over kantsten og fliser. Jeg elsker at bruge den. Den er effektiv, og resultatet bliver helt perfekt. Og når jeg kanter min græsplæne, kan jeg se hvordan kanten for hvert stik bliver flottere og flottere. Det er en rar følelse, for nu kommer der styr på plænen. Og undervejs i arbejdet glemmer jeg mælkebøtterne, kvikgræsset, skvalderkål, den skævt klippede hæk, roderiet i haveskuret, hegnet som skriger på maling, de rustne cykelkæder der tørster efter olie og den beskidte Ford. Og jeg glemmer det næsten lykkeligt, fordi jeg nu skærer kanter. Jeg bliver aldrig en virtuos udi hækklipping, men mine græskanter, de står snorlige – og det er fedt.

Find jer en kantskærer. Find noget som I er gode til og ret fokus ind på det, hvor I lykkes. Det giver en enorm tilfredsstillelse. Lad jer så ikke overmande af det umenneskelige krav om at alting skal være perfekt på en gang og hele tiden. Tag en ting af gangen, nyd processen. Det var det lette råd.

Det andet er at I skal samle selfidence – en sammentrækning af selvtillid og confidence. Det forbistrede i perfektionskulturen er at vi er hurtige til at slutte

at de andre lever et liv, der er bedre end mit eget. Vi bliver så hysterisk opmærksomme på, hvad andre forventer og hvad andre mon tænker, at vi glemmer at lytte til os selv. At bryde med andres forventninger kræver mod, det kildrer i maven, men det gør ikke ondt, og man dør ikke af det. I stedet for at rette sig efter hvordan andre mon ser en eller hvad andre tænker, skal I finde frem til, hvordan I gerne vil se jer selv – ikke spejlet i omverdenens forventninger, men i jeres egne drømme og i jeres mavefornemmelse.

Kan man holde dimissionstale i en T-shirt: Ja, hvis det er for varmt til en langærmet skjorte og slips, ville et pragmatisk svar lyde. Ja, hvis man selv synes at man så er swag, ville mine tvillinger på 9 år sige. Et konservativt svar ville være nej, det er et brud på traditionerne. Et normativt svar ville være nej, det er ikke pænt og formelt nok. Fire forskellige svar, der afspejler fire forskellige sæt af forventninger. Andres forventninger vil I støde på igen og igen, men I skulle gerne stå rustet til at vælge selv, til at turde vælge selv, fordi I har lært at tænke jer om. Fordi vi har hjulpet jer med at blive til nogen. Skru ned for støjen fra de andres stemmer og skab radiolyd til jeres egen.

I dag markerer vi sammen at I klarede det. I har gennemført jeres uddannelse, og det hejser vi flaget for. Hvad fremtiden bringer, har I ikke alle styr på, og det gør ikke så meget. Vigtigt er at I er klar til at tage livtag med livet. At I vil bidrage til samfundet som morgendagens iværksættere, aktive medborgere, kompetente fagpersoner og problemløsere. Vær ambitiøse på egne vegne, vær modige og nysgerrige, drøm stort, gør noget ved det. Slå nogle ordentlige skæverter og far gerne lidt vild undervejs.

Inden jeg traditionen tro vil runde min dimissionstale af med at læse op for jer en lille bøn: Send mig en venneanmodning på Facebook, så kan jeg følge jer lidt længere, følg også SSG på Facebook. Og husk at årsfesten ligger efter jul!

Og så skal I sendes afsted herfra med Allan Olsen og sangen ”En der er grim” – han er begrebsfar til selfidence:

fint skårne darlings

bryster der buer perfekt

jeg har fedtet for jer

til alt mit fedt var brugt
jeg har skabt og bestræbt mig
jeg har slidt mine floskelsko
jeg hængt på La Strada
konverseret d'damer i flok
bifaldet banaliteter når bare
de kom fra en mund der var smuk
jeg har rendt efter bunnybabes
som et håbløst skvat
sværmet for langbenede lookalikes
nu er det slut
nu har jeg én der er grim
lisså grim som dig og mig
vi opsøger ikke ligefrem promenaden
før det blir mørkt
men I ka' grine og I kan glo
stik hoderne sammen og snak værsgo'
hun er min Qasimodo
og hun har dét de fine kalder

selfidence

vi mødtes i en taxa

hun var chauffør og jeg var fuld

jeg nåede lige at sige hun lignede Palle Lauring

- så gik jeg kold

jeg vågnede i entréen med en lap på mit bryst

en simpel lap hvor hun skrev

nu' det tredje gange jeg bærer dig ind

hva' med at få dig et liv

det var sådan jeg fik mig én der var grim

mand – hun er hæslig

en stærk og selvstændig kvindelig vognmand

jeg gik rundt og var blind

o.k. skaberen gav hende fejl

men når hun dukker op i mit bakspejl

bliver jeg glad og strejfer hornet

overhal mig bare skat og vis mig din

selfidence

Når jeg kigger ud på jer alle sammen, så ser jeg en stor flok, der nok skal finde

masser af selfidence. Tag ledelsen på jeres eget liv, led ikke efter hvad andre mon tænker. Det bliver I kun vildledt af og husk så at over skyerne er himlen så forunderlig blå. Bo Kaspers orkester fik det sidste ord.

Hjerteligt tillykke alle sammen!

Hermed dimitterer jeg årgang 2018 fra Struer Statsgymnasium.

Kilde

Manuskript modtaget fra taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Translokations-/dimissionstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/mads-brinkmann-pedersens-translokationstale-2018>